

BRUTO DOMAĆI PROIZVOD CRNE GORE ZA 2009. GODINU

GROSS DOMESTIC PRODUCT OF MONTENEGRO IN 2009.

U ovom saopštenju objavljuju se rezultati obračuna Bruto domaćeg proizvoda Crne Gore (BDP-a) za 2009. godinu po proizvodnoj i potrošnoj metodi, u tekućim i stalnim cijenama, kao i rezultati obračuna BDP-a za 2008. godinu. Rezultati obračuna za 2009. godinu zasnovani su na izvorima podataka koji su sveobuhvatni i u potpunosti uporedivi sa rezultatima obračuna BDP-a za 2008. godinu.

Bruto domaći proizvod Crne Gore u 2009. godini iznosi 2 980,9 miliona EUR-a, dok je u 2008. godini iznosio 3 085,6 miliona EUR-a.

Bruto domaći proizvod po stanovniku u 2009. godini iznosi 4 720 EUR-a, dok je za 2008. godinu iznosio 4 908 EUR-a.

Realna stopa bruto domaćeg proizvoda u 2009. godini je negativna i iznosi 5,7%.

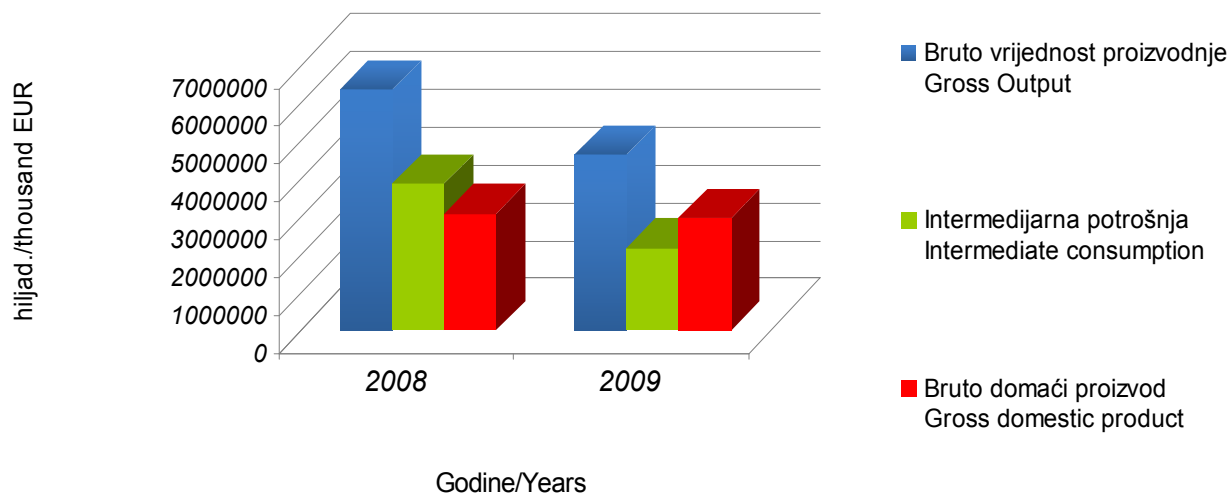
This release presents results of Gross Domestic Product (GDP) for Montenegro by the production and expenditure approach for the 2009 year, at current and constant prices. Results for 2009 are based on data sources which are comprehensive and fully comparable with GDP 2008 compilation results.

Gross Domestic Product of Montenegro in 2009 amounted in total 2 980,9 million EUR, and for 2008 was 3 085,6 million EUR.

Gross Domestic Product per capita in 2009 is 4 720 EUR, and for 2008 was 4 908 EUR.

Real growth of Gross Domestic Product for 2009 is negative 5,7%.

GRAFIKON 1. BRUTO VRIJEDNOST PROIZVODNJE, INTERMEDIJARNA POTROŠNJA I BRUTO DOMAĆI PROIZVOD, 2008 - 2009. GODINA
 GRAPH 1. GROSS OUTPUT, INTERMEDIATE CONSUMPTION AND GROSS DOMESTIC PRODUCT, 2008 - 2009

1. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (BDP)
GROSS DOMESTIC PRODUCT (GDP)

	2008	2009
1. Bruto domaći proizvod, tržišne cijene (tekuće cijene), mil. EUR <i>Gross domestic product, market prices (at current prices), mill. EUR</i>	3 086	2 981
2. Stanovništvo (u hilj.), procjena sredinom godine <i>Population (in thous.), mid-year estimate</i>	628.8	631.5
3. Bruto domaći proizvod po stanovniku u EUR <i>Gross domestic product per capita in EUR</i> 3 = (1/2)	4 908	4 720
4. Bruto domaći proizvod u stalnim cijenama (u cijenama prethodne godine), mil. EUR <i>Gross domestic product at constant prices (at prices of previous year), mill. EUR</i>	2 866	2 911
5. Realni rast BDP-a (%) <i>(BDP u stalnim cijenama tekuće god. / BDP u tekućim cijenama prethodne god.) x 100 - 100</i> <i>Real growth rate of GDP (%)</i> <i>(GDP at constant prices in current year / GDP at current prices in previous year) x 100 - 100</i>	6.9	-5.7
6. Nominalni rast BDP-a (%) <i>(BDP u tekućim cijenama tekuće god. / BDP u tekućim cijenama prethodne god.) x 100 - 100</i> <i>Nominal growth of GDP-a (%)</i> <i>(GDP at current prices in current year / GDP at current prices in previous year) x 100 - 100</i>	15.1	-3.4
7. BDP deflator (%) <i>(BDP u tekućim cijenama tekuće godine / BDP u stalnim cijenama tekuće godine) x 100 - 100</i> <i>GDP deflator (%)</i> <i>(GDP at current prices in current year / GDP at constant prices in current year) x 100 - 100</i> 7 = (1/4) x 100 - 100	7.7	2.4

2. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD – PROIZVODNA METODA (TEKUĆE CIJENE)
GROSS DOMESTIC PRODUCT – PRODUCTION APPROACH (CURRENT PRICES)

u hilj. EUR / Value, thous. EUR

	2008	2009
1. Bruto vrijednost proizvodnje <i>Gross output</i>	6 366 316	4 652 306
2. Intermedijarna potrošnja <i>Intermediate consumption</i>	3 889 724	2 179 759
3. Bruto dodata vrijednost u osnovnim cijenama <i>Gross value added at basic prices</i> 3 = (1 - 2)	2 476 592	2 472 547
4. Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode <i>Taxes on products less subsidies on products</i>	609 029	508 420
5. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD u tekućim cijenama (tržišne cijene) <i>GROSS DOMESTIC PRODUCT at current prices (at market prices)</i> 5 = (3 + 4)	3 085 621	2 980 967

3. BRUTO VRIJEDNOST PROIZVODNJE I BRUTO DOMAĆI PROIZVOD U TEKUĆIM CIJENAMA, 2008 - 2009. GODINA
GROSS OUTPUT AND GROSS DOMESTIC PRODUCT AT CURRENT PRICES, 2008 – 2009

u hilj. EUR / Value, thous. EUR

KD ¹ NACE – Rev.1 ²		Bruto vrijednost proizvodnje Gross output		Intermedijarna potrošnja Intermediate consumption		Bruto dodata vrijednost Gross value added	
		2008	2009	2008	2009	2008	2009
A+B	Poljoprivreda, lov, šumarstvo i ribarstvo <i>Agriculture, hunting, forestry and fishing</i>	368 970	385 697	138 471	138 884	230 499	246 812
V	Vadenje rude i kamena <i>Mining and quarrying</i>	94 213	47 161	56 775	27 508	37 438	19 653
G	Prerađivačka industrija <i>Manufacturing</i>	934 398	441 883	767 927	296 093	166 471	145 791
D	Proizvodnja i snabdijevanje el. energijom, gasom i vodom <i>Electricity, gas and water supply</i>	309 552	258 562	180 448	89 024	129 104	169 538
Đ	Gradevinarstvo <i>Construction</i>	850 971	605 679	660 221	444 141	190 750	161 538
E	Trgovina na veliko i trgovina na malo; opravka motornih vozila, motocikala i predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods</i>	939 756	687 085	557 340	330 015	382 416	357 070
Ž	Hoteli i restorani <i>Hotels and restaurants</i>	330 412	286 003	197 661	133 926	132 751	152 077
Z	Saobraćaj, skladištenje i veze <i>Transport, storage and communication</i>	697 069	536 020	408 182	252 206	288 887	283 814
I	Finansijsko posredovanje <i>Financial intermediation</i>	205 653	171 897	86 063	51 074	119 590	120 825
J	Aktivnosti u vezi s nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti <i>Real estate, renting and business activities</i>	740 133	398 923	488 688	148 236	251 445	250 686
K	Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	435 621	386 151	166 503	131 311	269 118	254 840
L	Obrazovanje <i>Education</i>	131 958	144 526	15 601	19 086	116 357	125 440
Lj	Zdravstveni i socijalni rad <i>Health and social work</i>	192 125	186 629	82 454	68 271	109 671	118 357
M	Ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti <i>Other community, social and personal activities</i>	135 485	116 090	83 390	49 984	52 095	66 106
N	Privatna domaćinstva sa zaposlenim licima <i>Private households with employed persons</i>	0	0	0	0	0	0
Nj	Eksteritorijalne organizacije i tijela <i>Extra-territorial organizations and bodies</i>	0	0	0	0	0	0
Ukupno: <i>Total:</i>		6 366 316	4 652 306	3 889 724	2 179 759	2 476 592	2 472 547
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode <i>Taxes on products less subsidies on products</i>						609 029	508 420
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene) GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)						3 085 621	2 980 967

¹ Klasifikacija djelatnosti / Classification of activities

² Klasifikacija ekonomskih djelatnosti Evropske zajednice / Classification of Economic Activities in the European Community

4. STRUKTURA BRUTO DODATE VRIJEDNOSTI I BRUTO DOMAĆI PROIZVOD U TEKUĆIM CIJENAMA, 2008 – 2009. GODINA
STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED AND GROSS DOMESTIC PRODUCT AT CURRENT PRICES, 2008 - 2009

BDP=100.0%, GDP=100.0%

KD NACE – Rev.1		Bruto dodata vrijednost (hilj.EUR)	Bruto dodata vrijednost (hilj.EUR)	Struktura BDP-a GDP structure	Struktura BDP-a GDP structure
		Gross value added, (thous. EUR)	Gross value added, (thous. EUR)	(%) 2008	(%) 2009
		2008	2009		
A+B	Poljoprivreda, lov, šumarstvo i ribarstvo				
<i>A+B</i>	<i>Agriculture, hunting, forestry and fishing</i>	230 499	246 812	7.5	8.3
V	Vađenje rude i kamena				
<i>C</i>	<i>Mining and quarrying</i>	37 438	19 653	1.2	0.7
G	Prerađivačka industrija				
<i>D</i>	<i>Manufacturing</i>	166 471	145 791	5.4	4.9
D	Proizvodnja i snabdijevanje el. energijom, gasom i vodom				
<i>E</i>	<i>Electricity, gas and water supply</i>	129 104	169 538	4.2	5.7
Đ	Građevinarstvo				
<i>F</i>	<i>Construction</i>	190 750	161 538	6.2	5.4
E	Trgovina na veliko i trgovina na malo; opravka motornih vozila, motocikala i predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo				
<i>G</i>	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods</i>	382 416	357 070	12.4	12.0
Ž	Hoteli i restorani				
<i>H</i>	<i>Hotels and restaurants</i>	132 751	152 077	4.3	5.1
Z	Saobraćaj, skladištenje i veze				
<i>I</i>	<i>Transport, storage and communication</i>	288 887	283 814	9.4	9.5
I	Finansijsko posredovanje				
<i>J</i>	<i>Financial intermediation</i>	119 590	120 825	3.9	4.1
J	Aktivnosti u vezi s nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti				
<i>K</i>	<i>Real estate, renting and business activities</i>	251 445	250 686	8.1	8.4
K	Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje				
<i>L</i>	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	269 118	254 840	8.7	8.5
L	Obrazovanje				
<i>M</i>	<i>Education</i>	116 357	125 440	3.8	4.2
Lj	Zdravstveni i socijalni rad				
<i>N</i>	<i>Health and social work</i>	109 671	118 357	3.5	4.0
M	Ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti				
<i>O</i>	<i>Other community, social and personal activities</i>	52 095	66 106	1.7	2.2
N	Privatna domaćinstva sa zaposlenim licima				
<i>P</i>	<i>Private households with employed persons</i>	0	0	0.0	0.0
Nj	Eksteritorijalne organizacije i tijela				
<i>Q</i>	<i>Extra-territorial organizations and bodies</i>	0	0	0.0	0.0
Ukupno:	Total	2 476 592	2 472 547	80.3	83.0
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode	Taxes on products less subsidies on products	609 029	508 420	19.7	17.0
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene)	GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)	3 085 621	2 980 967	100.0	100.0

5. INDEKS NOMINALNOG RASTA BDP-a U TEKUĆIM CIJENAMA, 2008 - 2009. GODINA
INDEX OF NOMINAL GROWTH OF GDP AT CURRENT PRICES, 2008 - 2009

u hilj. EUR / Value, thous. EUR

KD NACE – Rev.1	Bruto dodata vrijednost, tekuće cijene Gross value added, current prices	Bruto dodata vrijednost, tekuće cijene Gross value added, current prices	Indeksi nominalnog rasta ³ Indices of nominal growth ⁵
	2008	2009	2009 / 2008
A+B A+B <i>Poljoprivreda, lov, šumarstvo i ribarstvo</i> <i>Agriculture, hunting, forestry and fishing</i>	230 499	246 812	107.1
V C <i>Vađenje rude i kamena</i> <i>Mining and quarrying</i>	37 438	19 653	52.5
G D <i>Prerađivačka industrija</i> <i>Manufacturing</i>	166 471	145 791	87.6
D E <i>Proizvodnja i snabdijevanje el. energijom, gasom i vodom</i> <i>Electricity, gas and water supply</i>	129 104	169 538	131.3
Đ F <i>Građevinarstvo</i> <i>Construction</i>	190 750	161 538	84.7
E G <i>Trgovina na veliko i trgovina na malo; opravka motornih vozila, motocikala i predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo</i> <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods</i>	382 416	357 070	93.4
Ž H <i>Hoteli i restorani</i> <i>Hotels and restaurants</i>	132 751	152 077	114.6
Z I <i>Saobraćaj, skladištenje i veze</i> <i>Transport, storage and communication</i>	288 887	283 814	98.2
I J <i>Finansijsko posredovanje</i> <i>Financial intermediation</i>	119 590	120 825	101.0
J K <i>Aktivnosti u vezi s nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti</i> <i>Real estate, renting and business activities</i>	251 445	250 686	99.7
K L <i>Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje</i> <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	269 118	254 840	94.7
L M <i>Obrazovanje</i> <i>Education</i>	116 357	125 440	107.8
Lj N <i>Zdravstveni i socijalni rad</i> <i>Health and social work</i>	109 671	118 357	107.9
M O <i>Ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti</i> <i>Other community, social and personal activities</i>	52 095	66 106	126.9
N P <i>Privatna domaćinstva sa zaposlenim licima</i> <i>Private households with employed persons</i>	0	0	0.0
Nj Q <i>Eksteritorijalne organizacije i tijela</i> <i>Extra-territorial organizations and bodies</i>	0	0	0.0
Ukupno: <i>Total</i>	2 476 592	2 472 547	99.8
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode <i>Taxes on products less subsidies on products</i>	609 029	508 420	83.5
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene) <i>GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)</i>	3 085 621	2 980 967	96.6

³ Indeks nominalnog rasta = BDP u tekućim cijenama tekuće godine / BDP u tekućim cijenama prethodne godine
Index of nominal growth = GDP at current prices in current year / GDP at current prices in previous year

6. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD U TEKUĆIM I STALNIM CIJENAMA SA REALNOM STOPOM RASTA, 2009. GOD.
GROSS DOMESTIC PRODUCT AT CURRENT AND CONSTANT PRICES WITH REAL GROWTH RATE, 2009

u hilj. EUR / Value, thous. EUR

KD NACE – Rev.1	Bruto dodata vrijednost Gross value added	Bruto dodata vrijednost Gross value added		Realne stope rasta ⁴ Real growth rates ⁶
		2009		
		Tekuće cijene Current prices	Stalne cijene Constant prices	
A+B A+B <i>Poljoprivreda, lov, šumarstvo i ribarstvo</i> <i>Agriculture, hunting, forestry and fishing</i>	230 499	246 812	234 724	1.8
V C <i>Vadenje rude i kamena</i> <i>Mining and quarrying</i>	37 438	19 653	13 886	-62.9
G D <i>Prerađivačka industrija</i> <i>Manufacturing</i>	166 471	145 791	121 398	-27.1
D E <i>Proizvodnja i snabdijevanje el. energijom, gasom i vodom</i> <i>Electricity, gas and water supply</i>	129 104	169 538	140 337	8.7
Đ F <i>Građevinarstvo</i> <i>Construction</i>	190 750	161 538	154 126	-19.2
E G <i>Trgovina na veliko i trgovina na malo; opravka motornih vozila, motocikala i predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo</i> <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods</i>	382 416	357 070	313 581	-18.0
Ž H <i>Hoteli i restorani</i> <i>Hotels and restaurants</i>	132 751	152 077	128 635	-3.1
Z I <i>Saobraćaj, skladištenje i veze</i> <i>Transport, storage and communication</i>	288 887	283 814	323 553	12.0
I J <i>Finansijsko posredovanje</i> <i>Financial intermediation</i>	119 590	120 825	122 789	2.7
J K <i>Aktivnosti u vezi s nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti</i> <i>Real estate, renting and business activities</i>	251 445	250 686	270 303	7.5
K L <i>Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje</i> <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	269 118	254 840	272 347	1.2
L M <i>Obrazovanje</i> <i>Education</i>	116 357	125 440	117 288	0.8
Lj N <i>Zdravstveni i socijalni rad</i> <i>Health and social work</i>	109 671	118 357	108 575	-1.0
M O <i>Ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti</i> <i>Other community, social and personal activities</i>	52 095	66 106	62 053	19.1
N P <i>Privatna domaćinstva sa zaposlenim licima</i> <i>Private households with employed persons</i>	0	0	0	0
Nj Q <i>Eksteritorijalne organizacije i tijela</i> <i>Extra-territorial organizations and bodies</i>	0	0	0	0
Ukupno: Total	2 476 592	2 472 547	2 383 595	-3.8
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode <i>Taxes on products less subsidies on products</i>	609 029	508 420	527 475	-13.4
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD GROSS DOMESTIC PRODUCT	3 085 621	2 980 967	2 911 070	-5.7

Napomena: Negativna realna stopa rasta pokazuje da je BDV u stalnim cijenama 2009. godine manji od BDV-a u tekućim cijenama 2008. godine.
Note: Negative real growth rate indicate that GVA at constant prices for 2009 are lower than GVA at current prices for 2008.

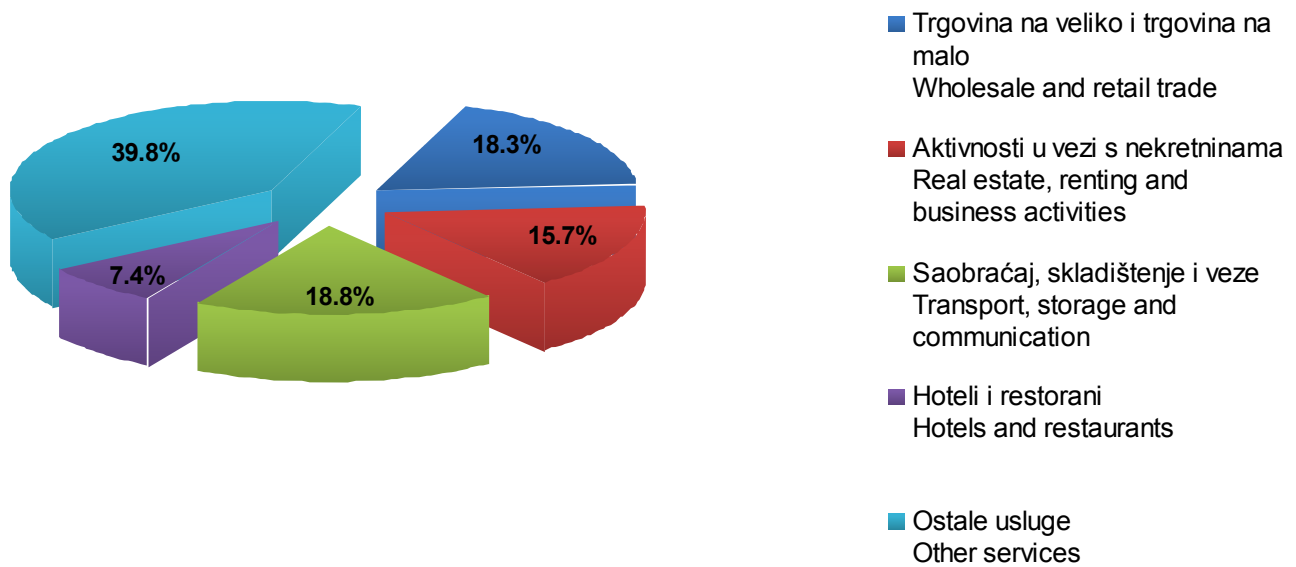
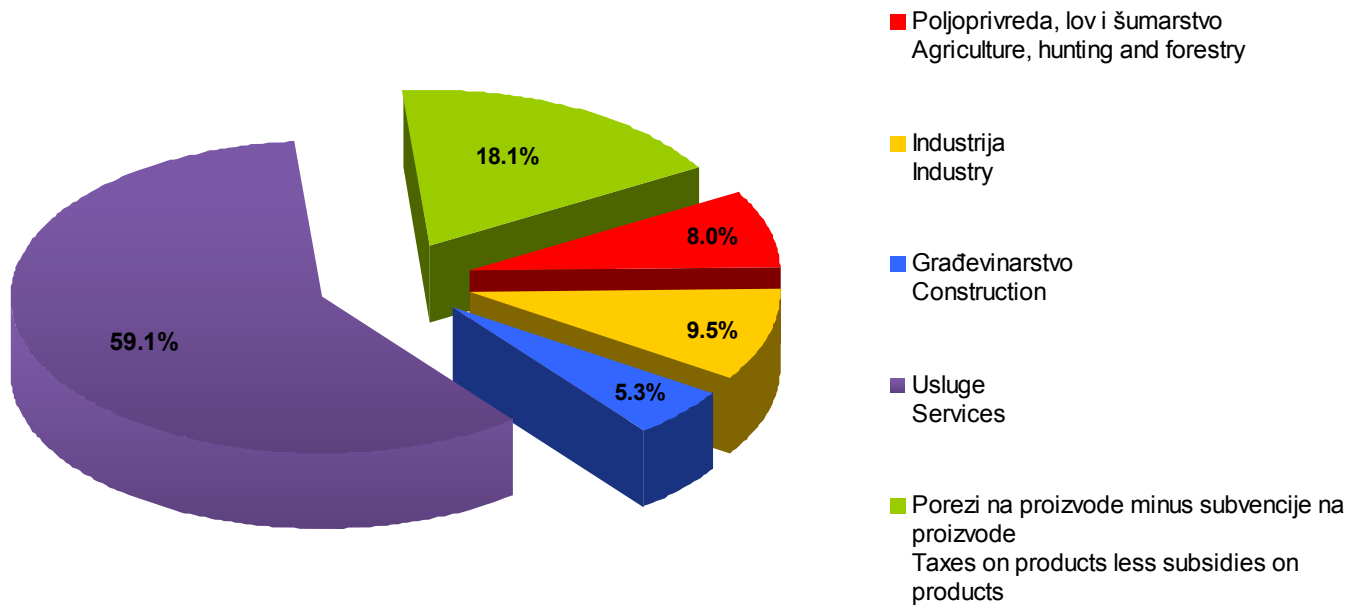
⁴ Realna stopa rasta = (BDP u stalnim cijenama tekuće godine / BDP u tekućim cijenama prethodne godine) x 100 - 100
Real growth rate = (GDP at constant prices in current year / GDP at current prices in previous year) x 100 - 100

7. STRUKTURA BRUTO DODATE VRIJEDNOSTI I BRUTO DOMAĆI PROIZVOD U STALNIM CIJENAMA, 2009. GODINA
STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED AND GROSS DOMESTIC PRODUCT AT CONSTANT PRICES, 2009

BDP=100.0%, GDP=100.0%

KD NACE – Rev.1		Bruto dodata vrijednost (hilj.EUR)	Struktura BDP-a (%)
		Gross value added, (thous. EUR)	GDP structure
		2009	2009
A+B <i>A+B</i>	Poljoprivreda, lov, šumarstvo i ribarstvo <i>Agriculture, hunting, forestry and fishing</i>	234 724	8.0
V <i>C</i>	Vađenje rude i kamena <i>Mining and quarrying</i>	13 886	0.5
G <i>D</i>	Prerađivačka industrija <i>Manufacturing</i>	121 398	4.2
D <i>E</i>	Proizvodnja i snabdijevanje el. energijom, gasom i vodom <i>Electricity, gas and water supply</i>	140 337	4.8
Đ <i>F</i>	Gradevinarstvo <i>Construction</i>	154 126	5.3
E <i>G</i>	Trgovina na veliko i trgovina na malo; opravka motornih vozila, motocikala i predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods</i>	313 581	10.8
Ž <i>H</i>	Hoteli i restorani <i>Hotels and restaurants</i>	128 635	4.4
Z <i>I</i>	Saobraćaj, skladištenje i veze <i>Transport, storage and communication</i>	323 553	11.1
I <i>J</i>	Finansijsko posredovanje <i>Financial intermediation</i>	122 789	4.2
J <i>K</i>	Aktivnosti u vezi s nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti <i>Real estate, renting and business activities</i>	270 303	9.3
K <i>L</i>	Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	272 347	9.4
L <i>M</i>	Obrazovanje <i>Education</i>	117 288	4.0
Lj <i>N</i>	Zdravstveni i socijalni rad <i>Health and social work</i>	108 575	3.7
M <i>O</i>	Ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti <i>Other community, social and personal activities</i>	62 053	2.2
N <i>P</i>	Privatna domaćinstva sa zaposlenim licima <i>Private households with employed persons</i>	0	0.0
Nj <i>Q</i>	Eksteritorijalne organizacije i tijela <i>Extra-territorial organizations and bodies</i>	0	0.0
Ukupno: <i>Total</i>		2 383 595	81.9
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode <i>Taxes on products less subsidies on products</i>		527 475	18.1
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (stalne cijene) <i>GROSS DOMESTIC PRODUCT (constant prices)</i>		2 911 070	100.0

GRAFIKON 2. STRUKTURA BRUTO DODATE VRIJEDNOSTI I BRUTO DOMAĆI PROIZVOD U STALNIM CIJENAMA, 2009. GODINA
GRAPH 2. STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED AND GROSS DOMESTIC PRODUCT AT CONSTANT PRICES, 2009

8. STRUKTURA BRUTO DOMAĆEG PROIZVODA PO KATEGORIJAMA POTROŠNJE U TEKUĆIM CIJENAMA, 2008 - 2009. GODINA
STRUCTURE OF GROSS DOMESTIC PRODUCT BY TYPE OF EXPENDITURE AT CURRENT PRICES, 2008 - 2009

BDP=100.0%, GDP=100.0%

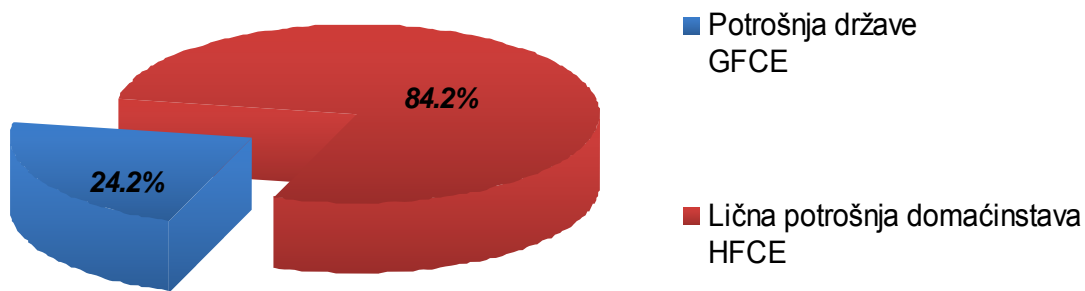
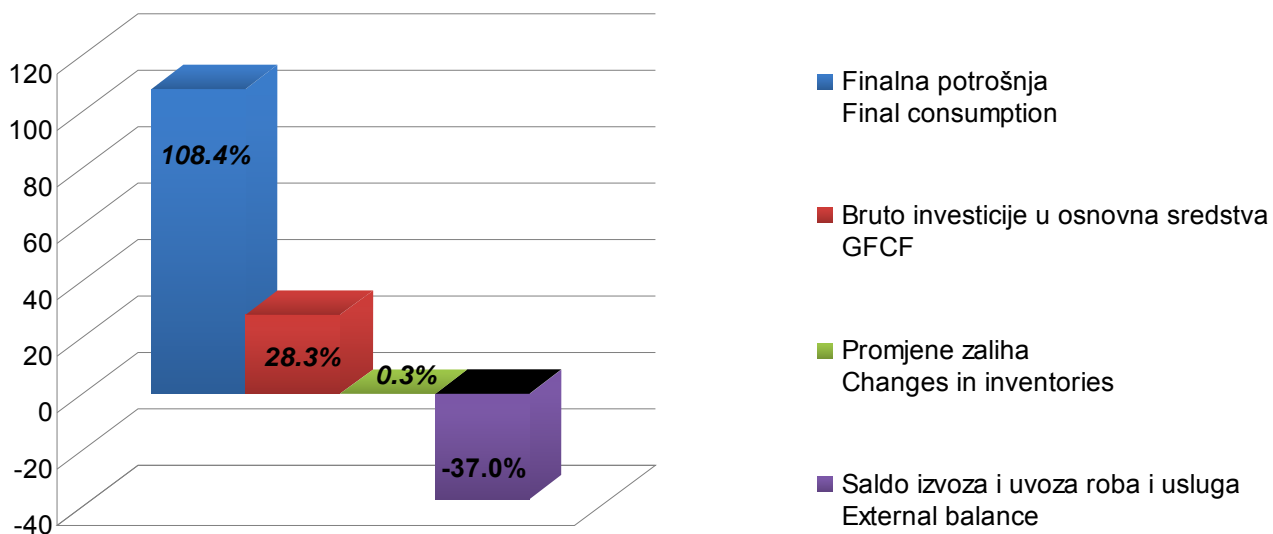
Kategorije potrošnje <i>Expenditure categories</i>	Vrijednost (hilj.EUR)	Vrijednost (hilj.EUR)	Struktura BDP-a	Struktura BDP-a
	<i>Value (thous. EUR)</i>	<i>Value (thous. EUR)</i>	GDP structure (%)	GDP structure (%)
	2008	2009	2008	2009
1. Finalna potrošnja <i>Final consumption expenditure</i> 1 = (1.1+1.2)	3 512 925	3 165 126	113.8	106.2
1.1 Lična potrošnja domaćinstava <i>Households final consumption expenditure (HFCE)</i>	2 814 822	2 503 696	91.2	84.0
1.2 Potrošnja države <i>Government final consumption expenditure (GFCE)</i> 1.2 = (a+b)	698 103	661 430	22.6	22.2
a) individualna <i>individual</i>	292 756	296 815	9.5	9.9
b) kolektivna <i>collective</i>	405 347	364 615	13.1	12.3
2. Bruto investicije u osnovna sredstva <i>Gross fixed capital formation (GFCF)</i>	1 180 216	797 623	38.2	26.7
3. Promjene zaliha <i>Changes in inventories</i>	74 747	10 855	2.4	0.4
4. Saldo izvoza i uvoza roba i usluga <i>External balance of goods and services</i> 4 = (4.1 - 4.2)	-1 682 267	- 992 637	-54.5	-33.3
4.1 Izvoz roba i usluga <i>Exports of goods and services</i> 4.1 = (a+b)	1 218 193	957 498	39.5	32.1
a) izvoz roba <i>exports of goods</i>	467 602	277 011	15.1	9.3
b) izvoz usluga <i>exports of services</i>	750 591	680 487	24.3	22.8
4.2 Uvoz roba i usluga <i>Imports of goods and services</i> 4.2 = (a+b)	2 900 460	1 950 135	94.0	65.4
a) uvoz roba <i>imports of goods</i>	2 549 250	1 654 170	82.6	55.4
b) uvoz usluga <i>imports of services</i>	351 210	295 965	11.4	10.0
5. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene) <i>GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)</i> 5 = (1+2+3+4)	3 085 621	2 980 967	100.0	100.0

9. STRUKTURA BRUTO DOMAĆEG PROIZVODA PO KATEGORIJAMA POTROŠNJE U STALNIM CIJENAMA, 2008 - 2009. GODINA
STRUCTURE OF GROSS DOMESTIC PRODUCT BY TYPE OF EXPENDITURE AT CONSTANT PRICES, 2008 - 2009

BDP=100.0%, GDP=100.0%

Kategorije potrošnje <i>Expenditure categories</i>	Vrijednost (hilj.EUR)	Vrijednost (hilj.EUR)	Struktura BDP-a	Struktura BDP-a
	<i>Value (thous. EUR)</i>	<i>Value (thous. EUR)</i>	GDP structure (%)	GDP structure (%)
	2008	2009	2008	2009
1. Finalna potrošnja <i>Final consumption expenditure</i> 1 = (1.1+1.2)	3 196 748	3 153 873	111.5	108.4
1.1 Lična potrošnja domaćinstava <i>Households final consumption expenditure (HFCE)</i>	2 655 583	2 450 613	92.6	84.2
1.2 Potrošnja države <i>Government final consumption expenditure (GFCE)</i> 1.2 = (a+b)	541 165	703 260	18.9	24.2
a) individualna <i>individual</i>	226 943	293 049	7.9	10.1
b) kolektivna <i>collective</i>	314 222	410 211	11.0	14.1
2. Bruto investicije u osnovna sredstva <i>Gross fixed capital formation (GFCF)</i>	1 103 420	824 622	38.5	28.3
3. Promjene zaliha <i>Changes in inventories</i>	78 822	9 991	2.9	0.3
4. Saldo izvoza i uvoza roba i usluga <i>External balance of goods and services</i> 4 = (4.1 - 4.2)	- 1 512 965	- 1 077 416	-52.9	-37.0
4.1 Izvoz roba i usluga <i>Exports of goods and services</i> 4.1 = (a+b)	1 165 572	945 916	40.6	32.5
a) izvoz roba <i>exports of goods</i>	456 384	302 734	15.9	10.4
b) izvoz usluga <i>exports of services</i>	709 188	643 182	24.7	22.1
4.2 Uvoz roba i usluga <i>Imports of goods and services</i> 4.2 = (a+b)	2 678 537	2 023 332	93.5	69.5
a) uvoz roba <i>imports of goods</i>	2 338 547	1 728 253	81.6	59.4
b) uvoz usluga <i>imports of services</i>	339 990	295 079	11.9	10.1
5. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (stalne cijene) <i>GROSS DOMESTIC PRODUCT (constant prices)</i> 5 = (1+2+3+4)	2 866 025	2 911 070	100.0	100.0

GRAFIKON 3. STRUKTURA BRUTO DOMAĆEG PROIZVODA PO KATEGORIJAMA POTROŠNJE U STALNIM CIJENAMA, 2009. GODINA
GRAPH 3. STRUCTURE OF GROSS DOMESTIC PRODUCT BY TYPE OF EXPENDITURE AT CONSTANT PRICES, 2009

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Metodološki koncept, definicije i klasifikacije

Korišćena metodologija je u skladu sa Sistemom nacionalnih računa (SNA'93) i Evropskim sistemom nacionalnih računa (ESA'95).

Bruto domaći proizvod (BDP) mjeri ukupnu vrijednost dobara i pruženih usluga koje su proizvele rezidentne institucionalne jedinice.

MONSTAT sprovodi obračun BDP-a po proizvodnoj i potrošnoj metodi i obračuni su međusobno nezavisni.

Obračun BDP-a uključuje sve djelatnosti unutar granica proizvodnje definisane metodologijama SNA'93 i ESA'95 i obuhvata cjelokupnu teritoriju Crne Gore.

Procjena neobuhvaćene ekonomije za legalni dio ekonomskih aktivnosti djelimično je uključena u obračun BDP-a.

Nelegalne aktivnosti: droga, prostitucija, krijumčarenje ljudi, nelegalna trgovina CD-a, video kasete, nelegalno korišćenje softvera, prodaja oružja i dr. nijesu uključene u obračun BDP-a.

Klasifikacija ekonomskih jedinica po djelatnostima u skladu je sa Klasifikacijom djelatnosti (KD) koja je usklađena sa Klasifikacijom ekonomskih djelatnosti Evropske zajednice (NACE Rev.1).

Metodologija obračuna

Proizvodna metoda

Osnovne kategorije obračuna BDP-a po proizvodnoj metodi su:

Bruto vrijednost proizvodnje se definiše kao tržišna vrijednost svih proizvedenih roba i usluga. Obračunata je po djelatnostima u približnim osnovnim cijenama, jer su sve subvencije tretirane kao subvencije na proizvode i uzete u obračun na nivou nacionalne ekonomije.

Intermedijarna potrošnja po nabavnim cijenama je vrijednost proizvoda i usluga koji se transformišu, koriste ili troše u procesu proizvodnje.

Bruto dodata vrijednost predstavlja razliku između bruto vrijednosti proizvodnje i intermedijarne (međufazne) potrošnje.

Bruto domaći proizvod u tržišnim cijenama iskazuje vrijednost svih proizvedenih dobara i usluga rezidentnih jedinica, tj. zbir bruto dodatih vrijednosti po djelatnostima i poreza na proizvode umanjene za subvencije na proizvode.

U obračun Intermedijarne potrošnje po djelatnostima uključene su usluge finansijskog posredovanja indirektno mjerene (FISIM) čime je obračun BDP-a usklađen sa Evropskim standardima.

METHODOLOGICAL NOTES

Methodological concepts, definitions and classifications

Applied methodology is harmonized with the System of National Accounts (SNA'93) and European system of accounts (ESA'95).

Gross domestic product (GDP) measures the total value of the goods and services produced by resident institutional units.

MONSTAT compile GDP by production and expenditure approaches which are mutually independent.

The GDP calculation includes all activities within the production frame defined by SNA'93 and ESA'95 methodologies and covers the whole territory of Montenegro.

The estimate of non-observed economy for legal part of economy is partially included in compilation of GDP.

The following illegal activities drugs, prostitution, sex-trafficking, illegal selling of CDs, video tapes, illegal use of software, smuggling of weapons, etc. are not included in GDP estimation.

The classification of economic units by activity is in line with the national Classification of Activities (CA) that is harmonized with the Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev.1).

Compilation methodology

Production approach

The main categories of GDP compilation by production approach are:

Gross output is defined as a market value of produced goods and services. It is calculated by activities at approximate basic prices, since all subsidies are treated as subsidies on products and included into calculation on the level of national economy.

Intermediate consumption at purchase prices is the value of goods and services, which are transformed, used and consumed in the production process.

Gross value added is the value of gross output less the value of intermediate consumption.

Gross domestic product at market prices is the value of all goods and services produced by resident units, i.e., the sum of gross value added by activities and taxes on products less subsidies on products.

In compilation of intermediate consumption by activities is included the value of financial intermediation services indirectly measured (FISIM) which increase level of harmonisation of GDP compilation in line with European standards.

Tekuće cijene

Obračun bruto dodate vrijednosti u tekućim cijenama najvećim dijelom zasniva se na podacima Završnih računa preduzeća kao i podacima iz statističkih istraživanja (*Godišnji izvještaj o prihodima, rashodima i zalihama* - PRZ, kao i *Obračun vrijednosti proizvodnje nekorporativnog sektora*).

Kvalitet podataka Završnih računa je poboljšan dodatnim procjenama uz korišćenje podataka iz statistike poljoprivrede, industrije, građevinarstva, trgovine na veliko i malo, turizma, saobraćaja i ostalih statistika.

Uz to su korišćeni i administrativni podaci Centralne banke Crne Gore, Poreske uprave, Uprave carina i Ministarstva finansija.

Obračun bruto dodate vrijednosti za djelatnost aktivnosti u vezi sa nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti urađen je primjenom *user cost* metode koja je usaglašena sa zahtjevima ESA'95 metodologije.

Korišćeni podaci prilagođeni su metodološkim zahtjevima SNA'93 i ESA'95, a u pojedinim slučajevima su izvršene procjene na osnovu raspoloživih podataka.

Stalne cijene

Obračun BDP-a po proizvodnoj metodi urađen je i u stalnim cijenama. Na osnovu raspoloživih podataka izvršen je i obračun u stalnim cijenama primjenom metode *dvostruke deflacije* za djelatnost *poljoprivreda*. Za djelatnosti: *finansijsko posredovanje i ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti* primijenjen je metod *jednostruke deflacije*. Za sve ostale djelatnosti obračun je sproveden primjenom metode *jednostruke ekstrapolacije*, odgovarajućim indikatorima tj. indeksima fizičkog obima proizvodnje.

Potrošna metoda

Tekuće cijene

Obračun BDP-a po potrošnoj metodi u tekućim cijenama zasniva se na podacima iz redovnih istraživanja MONSTAT-a, Uprave carina, Ministarstva finansija, Centralne banke Crne Gore.

Za obračun lične potrošnje domaćinstava korišćeni su podaci iz redovnih istraživanja MONSTAT-a, kao i iz različitih administrativnih i ostalih raspoloživih izvora. Glavni izvor podataka je Anketa o potrošnji domaćinstava. Korišćena je COICOP klasifikacija na četvrtom nivou. Za obračun lične potrošnje domaćinstava primijenjen je metod *robni tokova* (*Commodity flow approach*) koji predstavlja balans svih tokova roba i usluga proizvedenih i uvezenih na jednoj strani i korišćenih i izvezenih na drugoj strani.

Podaci o izdacima države izračunati su na osnovu podataka Ministarstva finansija i Završnog računa budžeta Crne Gore. Individualna potrošnja države obuhvata rashode za obrazovanje, zdravstvo, socijalnu zaštitu, sport, kulturu i rekreaciju. Ostali rashodi države predstavljaju kolektivnu potrošnju (opšte javne službe, vojna i civilna odbrana sa ministarstvom, stambeno-komunalni poslovi i sl.).

Current prices

Gross value added calculation at current prices is mostly based on Annual Financial Reports of Enterprises as well as on results of regular statistical surveys (Annual statistical questionnaire about income, expenditure and inventories – PRZ and Compilation of output for unincorporated sector).

The data quality of annual Financial Reports was checked and partially corrected on the basis of data from statistical surveys in agriculture, industry, construction, wholesale and retail trade, tourism, transport and other statistics.

Additionally, it was used administrative data obtained from Central Bank of Montenegro, Tax authorities, Customs administration and Ministry of Finance.

Gross value added for activity "Real estate, renting and business activities" is compiled by user-cost approach, which is harmonized with ESA'95 methodology.

The used data were adjusted according to the requirements of SNA'93 and ESA'95 methodologies, while in certain cases particularly estimation were made on the basis of available data.

Constant prices

GDP calculation by production approach is also done at constant prices. On the basis of available data it is carried out double deflation method for activity Agriculture and for activities: Financial intermediation and Other community, social and personal activities it is applied single deflation method. For all others activities calculation is done by applying single extrapolation method, using appropriate indicators i.e. physical volume indices.

Expenditure approach

Current prices

The GDP compilation by expenditure approach at current prices is based on the data from regular surveys of MONSTAT, Ministry of Finance, Central Bank of Montenegro.

Final consumption expenditure of households was calculated on the basis of data from regular statistical surveys of MONSTAT as well as on data from various administrative sources. The main data source is Household Budget Survey (HBS). COICOP classification on 4-digit level is applied. Commodity flow approach is used for estimation of final consumption expenditure of households which represent balance of all goods and services flows that are produced and imported from one side and used and exported on the other side.

Data on Government expenditures were based on data from Ministry of Finance and Budgetary Report of Montenegro. Individual Government final consumption includes expenditures on Education, Health, Social security and welfare and Sport, culture and recreation. Remained expenditures of the government are related to collective consumption (general public services, military and civil defence with ministry, residential and communal services, etc).

Bruto investicije u osnovna sredstva pravnih lica obračunate su na osnovu metode „robnih tokova“ (Commodity flow approach) i podataka iz Godišnjeg istraživanja o investicijama u osnovna sredstva koje sprovodi MONSTAT. Bruto investicije u osnovna sredstva za nekorporativni sektor (građevinarstvo, trgovina, poljoprivreda i dr.) procijenjeni su na osnovu raspoloživih podataka iz redovnih statističkih istraživanja.

Podaci o izvozu i uvozu usluga zasnivaju se na podacima Bilansa plaćanja Centralne banke Crne Gore. Podaci o izvozu i uvozu roba zasnovani su na podacima MONSTAT-a tj. statistike spoljne trgovine po specijalnom sistemu.

Stalne cijene

Obračun BDP-a po potrošnoj metodi urađen je i u stalnim cijenama. Na osnovu raspoloživih podataka izvršen je obračun u stalnim cijenama primjenom metode *ekstrapolacije* za potrošnu kategoriju: *potrošnja države*, a za sve ostale potrošne kategorije obračun u stalnim cijenama je izvršen primjenom metode *deflacije*.

Gross fixed capital formation data for corporate enterprises are compiled by Commodity flow approach and using data from regular MONSTAT survey: Annual survey on investments in fixed assets. Gross fixed capital formation for the unincorporated sector (construction, trade, agriculture, etc.) was estimated on the basis of available data from regular statistical surveys.

Data on exports and imports of services are based on the Balance of Payment data of Central Bank of Montenegro. Data on exports and imports of goods are based on the Monstat data from external trade statistics following special trade system.

Constant prices

GDP calculation by expenditure approach is also done at constant prices. On the basis of available data it is applied extrapolation method for expenditure component: Government final consumption expenditure and for others expenditure categories it is applied deflation method.

Odgovara:
Responsible:

Radomir Đurović, direktor
Mr. Radomir Đurović, General Director

Saopštenje priprema:
Release prepare by:

Odsjek makro-ekonomskih statistika i nacionalnih računa
Department of macroeconomic statistics and national accounts

Kontakt osobe:
Contact persons:

Mr. Gordana Radojević, pomoćnik direktora
Msc. Gordana Radojević, Assistant Director

Branka Šušić - Radovanović, načelnik Odsjeka
Ms. Branka Šušić - Radovanović, Head of department

Izdaje i štampa:
Published and printed by:

Zavod za statistiku Crne Gore - MONSTAT
Statistical Office of Montenegro - MONSTAT

IV Proleterske 2, 81000 Podgorica
tel: +382 (0) 20 230 811
fax: +382 (0) 20 230 814

e-mail: contact@monstat.org

www.monstat.org